

OILANING IJTIMOIIY VAZIFALARI

Ergasheva Zilola Rahimovna- *University of Management and Future
Technologies universiteti, 551 PPO'-guruh talabasi*

Annotatsiya: *Ushbu maqolada oila jamiyatdagi ijtimoiy vazifalari o'rganilgan. Oila nafaqat shaxsiy, balki ijtimoiy muhit sifatida ham muhim rol o'ynaydi. Maqolada oilaning tarbiya, iqtisodiy, emotsional, psixologik qo'llab-quvvatlash, ijtimoiy integratsiya, qonuniy va huquqiy vazifalari, shuningdek, oila va jamiyat o'rtasidagi o'zgarishlar haqida batafsil tahlil qilinadi. Oila, turli ijtimoiy funksiyalarni bajarish orqali, jamiyatning barqarorligi va rivojlanishiga katta hissa qo'shadi. Oila tizimining evolyutsiyasi va uning o'zgarishi ham jamiyatdagi dinamik o'zgarishlarga bog'liqdir. Ushbu maqola oilaning jamiyatdagi o'rni va uning ijtimoiy vazifalari haqida keng qamrovli tasavvur beradi.*

Kalit so'zlar: *oila, ijtimoiy vazifalar, tarbiya, iqtisodiy faoliyat, emotsional qo'llab-quvvatlash, sotsiologiya, ijtimoiy integratsiya, huquqiy majburiyatlar, oila va jamiyat o'rtasidagi aloqalar.*

Kirish

Oila — jamiyatning eng asosiy va muhim institutidir. Har bir insonning ijtimoiy hayoti, uning shaxsiy va jamiyatdagi o'rni oilada shakllanadi. Oila o'z a'zolari uchun ma'naviy, axloqiy, iqtisodiy va emotsional qo'llab-quvvatlash manbai bo'lib, shuningdek, jamiyatning rivojlanishiga bevosita ta'sir ko'rsatadi. Oilaning ijtimoiy vazifalari, uning a'zolari o'rtasidagi munosabatlar va jamiyat bilan aloqalari orqali amalga oshiriladi. Oilaning tarbiyaviy roli, uning iqtisodiy, psixologik va huquqiy funksiyalari jamiyatdagi barcha ijtimoiy guruhlar bilan uzviy bog'liqdir. Oila, shuningdek, yangi avlodni tarbiyalash va jamiyatga foydali fuqarolarni shakllantirishda muhim vazifani bajaradi. Shuningdek, oila o'zgaruvchan ijtimoiy sharoitlarga moslashib, jamiyatdagi turli o'zgarishlarga javob beradi. Ushbu maqolada oilaning jamiyatdagi ijtimoiy vazifalari, uning o'zgaruvchan roli va ahamiyati haqida so'z yuritiladi.

Tarbiya vazifasi

Oilaning eng muhim ijtimoiy vazifalaridan biri tarbiya vazifasidir. Oila, shubhasiz, bolalar uchun birinchi va eng muhim tarbiya muhitidir. Bu yerda bolalar nafaqat o'zlarining jismoniy ehtiyojlarini qondirishni, balki axloqiy, ruhiy va intellektual rivojlanishni ham amalga oshiradilar. Oilada bola jamiyatdagi asosiy qadriyatlar, axloqiy me'yorlar, madaniyat va urf-odatlar bilan tanishadi. Oila, shuningdek, bolaga o'zini boshqalar bilan muomala qilishni, ijtimoiy rollarni bajarishni va jamiyatda to'g'ri faoliyat yuritishni o'rgatadi. Tarbiya vazifasining o'ziga xos jihati shundaki, oila orqali bola inson sifatida shakllanadi, uning ijtimoiy identifikatsiyasi oila a'zolari bilan o'zaro aloqalar asosida amalga oshadi. Tarbiya nafaqat intellektual bilim berish bilan cheklanmaydi, balki bolaga mustahkam axloqiy tamoyillarni, hayotga bo'lgan to'g'ri munosabatlarni o'rgatish, unga mas'uliyat va mehnatga muhabbat singdirish ham o'z ichiga oladi.

Oilada olingan tarbiya, bola o'sib ulg'ayganida uning jamiyatdagi rolini, boshqa insonlarga bo'lgan munosabatini, o'ziga bo'lgan ishonchini shakllantiradi. Shu bilan birga, oilaning tarbiya vazifasi jamiyatdagi turli sinf va guruhlar bilan integratsiyaning asosiy omilidir. Tarbiya, shuningdek, bola ongida ijtimoiy tartibni saqlash va hurmat qilishni, umumiy qadriyatlarni rivojlantirishni, shuningdek, jamiyatdagi adolatni ta'minlashga hissa qo'shadi. Oila ichida tarbiya jarayoni nafaqat bolalar uchun, balki ota-ona va boshqa oila a'zolari uchun ham muhim ahamiyatga ega. Oila ichidagi o'zaro hurmat, sevgisi va qo'llab-quvvatlashi tarbiya jarayonining samarali bo'lishini ta'minlaydi.¹ Oila tarbiyasining maqsadi, bolalarga nafaqat bilim berish, balki ularni axloqan to'g'ri, o'zaro munosabatlarda hurmatli va jamiyatga foydali fuqarolar sifatida tarbiyalashdir.

Emotsional va psixologik qo'llab-quvvatlash

Oila o'z a'zolariga nafaqat jismoniy ehtiyojlarni qondirish, balki emotsional va psixologik qo'llab-quvvatlashni ta'minlashda ham muhim rol o'ynaydi. Oila a'zolari o'rtasidagi o'zaro munosabatlar, sevgi, e'tibor va yordam, shaxsiy rivojlanishning asosiy elementlaridan biridir. Oila ichida shaxsning psixologik

¹ **Psixologiya va tarbiya** – L. F. Xolova, 2010;

holatini barqarorlashtiradigan, uning hissiy ehtiyojlarini qondiradigan va ruhiy salomatligini saqlashga yordam beradigan ijtimoiy va emosional muhit yaratiladi. Oila, shubhasiz, insonning o'zini qanday his qilishiga va dunyoqarashini qanday shakllantirishiga ta'sir etadi. Oila a'zolarining bir-biriga nisbatan mehribonligi, hurmati va qo'llab-quvvatlashi, odamning ruhiy holatini mustahkamlaydi. Oila, ayniqsa, bolalar uchun psixologik barqarorlik va xavfsizlik manbai bo'lib xizmat qiladi. Bola o'zini oilasida mehr-oqibat va tushunish hisini sezganda, uning o'sishi, rivojlanishi va ijtimoiy muhitda muvaffaqiyatli bo'lishi osonlashadi.

Psixologik qo'llab-quvvatlash oila a'zolarining bir-biriga yordam berish, og'ir vaziyatlarda birgalikda kurashish va muammolarni birgalikda hal qilishni anglatadi. Misol uchun, ota-onalar bolalarini emotsional jihatdan qo'llab-quvvatlashi, ularning muvaffaqiyatlari va mag'lubiyatlariga e'tibor qaratishi, ularni o'z his-tuyg'ularini to'g'ri ifodalashga o'rgatishi zarur. Oila ichidagi ijobiy muhit, a'zolarining o'zaro tushunishi va qo'llab-quvvatlashi, ularning psixologik salomatligini ta'minlaydi va ijtimoiy stressga qarshi chidamlilikni oshiradi. Shuningdek, oila psixologik qo'llab-quvvatlash jarayonida, ota-onalar farzandlariga notinch davrlarida psixologik yordam ko'rsatishda muhim rol o'ynaydi. Xususan, oila ichidagi psixologik muhit, bolaning hayotga nisbatan ijobiy qarashini shakllantiradi, uning stressga qarshi kurashish qobiliyatini rivojlantiradi va bolaga o'zining hissiy holatlarini boshqarishni o'rgatadi. Oila ichidagi emotsional qo'llab-quvvatlash ham kattalar uchun juda muhimdir.² Oila a'zolari bir-birlariga qo'llab-quvvatlash ko'rsatish, og'ir davrlarida bir-birini ruhiy jihatdan mustahkamlash orqali bir-birlariga kuchli tayanch bo'ladilar. Bu jarayon o'z navbatida, oila a'zolarining umumiy psixologik holatini yaxshilaydi va turmushning turli qiyinchiliklariga qarshi kurashishda yordam beradi.

Xulosa

Oila jamiyatning asosiy va ajralmas tuzilmasi bo'lib, uning ijtimoiy vazifalari nafaqat oiladagi a'zolar, balki butun jamiyat uchun muhim ahamiyatga ega. Oila,

² Хайдаров, С. (2023). Педагогик faoliyatda o'qituvchi o'zida kompetentlik sifatlarini shakllantirishi. Цифровизация современного образования: проблема и решение, 1(1), 64–67;

tarbiya, iqtisodiy faoliyat, emotsional va psixologik qo'llab-quvvatlash kabi funksiyalarni bajarish orqali o'z a'zolarining shaxsiy rivojlanishini ta'minlaydi. Bu jarayonda, oila nafaqat farzandlarni tarbiyalash, balki kattalar o'rtasida ham bir-biriga qo'llab-quvvatlash va yordam ko'rsatishni nazarda tutadi. Oilaning tarbiya vazifasi, bola shaxsiyatining shakllanishiga, uning ijtimoiy muhitga moslashishiga, to'g'ri qadriyatlarni o'zlashtirishiga yordam beradi. Emotsional va psixologik qo'llab-quvvatlash esa oilaning ichki mustahkamligini ta'minlaydi, shuningdek, a'zolarining ruhiy holatini yaxshilaydi va jamiyatda muvaffaqiyatli faoliyat yuritishga yordam beradi.

Bundan tashqari, oila o'zgaruvchan ijtimoiy sharoitlarga moslashib, yangi avlodni tarbiyalashda ham, jamiyatda barqarorlikni saqlashda ham muhim rol o'ynaydi. Oila ichidagi o'zaro hurmat, sevgi va e'tibor, uning a'zolarining psixologik salomatligini saqlashda, shuningdek, ijtimoiy integratsiya jarayonida asosiy omil hisoblanadi. Shunday qilib, oila, o'zining ko'p qirrali vazifalari orqali, nafaqat o'z a'zolarining shaxsiy rivojlanishiga hissa qo'shadi, balki jamiyatdagi barqarorlik va rivojlanishning poydevori bo'lib xizmat qiladi. Oila tizimining ijtimoiy ahamiyatini e'tiborga olgan holda, uning roli va vazifalarini doimiy ravishda chuqur o'rganish zarur.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Sulaymon Amirqulovich Xaydarov. (2024). O'quvchilarni tarbiyashda ijtimoiy fanlarni o'qitishni didaktik imkoniyatlari. SCIENCE AND EDUCATION SCIENTIFIC JOURNAL. 5.1.B.271-275.
2. Хайдаров, С. (2023). Педагогик faoliyatda o'qituvchi o'zida kompetentlik sifatlarini shakllantirishi. Цифровизация современного образования: проблема и решение, 1(1), 64–67.
3. Хайдаров, С. А. (2023). ТАРИХ ДАРСЛАРИДА САНЪАТ АСАРЛАРИДАН ФОЙДАЛАНИШНИНГ УСУЛЛАРИ. Oriental renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences, 3(1/2), 92-96.
4. Хайдаров С. (2024). Spiritual influence on child education in families. Web of Teachers: Inderscience Research. 2 (11). 203-205.

5. Хайдаров С. (2025). Оилаларда фарзанд тарбиясига руҳий таъсир ўтказиш. Modern Education and Development. 3 (17). 23-27.
6. Khaydarov S.A. (2025). The role of the use of fine arts in teaching the history of the country. Modern Education and Development. 3 (17). 28-33.
7. Xaydarov S.A. (2025). Ijtimoiy-gumanitar fanlarda raqamli metodlardan foydalanish yo'llari. NEW RENAISSANCE international scientific journal. 2(1). 91-94.
8. Xaydarov S.A. (2025). Yoshlarda vatanparvarlik hissini tarbiyalashda Boburnoma asariga ishlangan miniatyuralarning ahamiyati. Til va adabiyot.uz. 2.11-12.